

Professoriliitto

Jussi T. Lappalainen, puheenjohtaja 1995-1998

Superluantai ja yhteistyökuvioita

Jussi T. Lappalainen oli Professoriliiton puheenjohtaja vuosina 1995-1998. Millaiset asiat olivat esillä?

”Yksi hyvin tärkeä oli se, että taloustilanne piti saada kohenemaan. Meillä ei varsinaisesti ollut sellaista rahastoa, jolla olisi voitu työtaisteluun ryhtyä. Hallitus lopulta antoi minulle ja toiminnanjohtaja Jorma Virkkalalle luvan tarvittaessa tehdä itse päätös sijoituksista. Emmehän me kahteen pekkaan niistä paljoa ymmärretty, mutta liiton jäsen Heikki Niskakangas itse harrasti sijoitustoimintaa. Hän oli vielä kaiken lisäksi alan professori. Hyvät neuvot saatiin yhdessä istuttujen lounaiden hinnalla.”

”Siinä kävi lopulta sillä tavalla, että sen neljän vuoden kuluessa, minkä minä siinä olin puheenjohtajana, liiton varallisuus nousi nelinkertaiseksi. Sitten olisi ollut varaa vaikka mällätä lakollakin, mutta ei sitä silloin syntynyt.”

”Toinen iso asia oli se, että lisättiin koko ajan yhteistyötä näihin toisiin: KATL (Korkeakoulualan assistenttien ja tutkijain liitto), josta myöhemmin tuli Tieteentekijät, sitten oli Lehtoriiliitto.”

”Se kaikki, mikä toteutui superlaurantaina 1.8.1998, teetti paljon töitä. Yliopistolain takia joutui juoksemaan monta kertaa eduskunnan sivistysvaliokunnassa. Muita olivat kokonaistyöaika ja apulaisprofessori-nimikkeen poisto.”

”Professoriliitto ja opetusministeriö? Niin kauan kuin Markku Linna oli kansliapäällikkö, minä aina aluksi kerroin viimeiset kalavaleet. Silloin aika paljon kalastin Naantalın aukolla. Markku kertoi omansa. Siinä sitten päästiin alkuun.”

”OPM:n puolelta olivat mukana tietysti johtaja Arvo Jäppinen ja neuvotteleva virkamies

Veikko Wilenius. Wilenius pääasiassa hoiteli neuvottelut, erinomaisen mukava mies. Piti tiukasti omaa puolta, mutta ymmärsi kuitenkin meidänkin kantaamme.”

”Uosukaisen jälkeen tuli ministeriksi Olli-Pekka Heinonen. Hän oli sellainen mies, että tiesi asiat, perusteellisesti oli niissä kiinni. Riitta Uosukaista saattoi vähän vetää höplästä, mutta Heinosta ei pystynyt. Hän otti itse niin tarkasti kaikesta selvää. Asiallinen ja myötämielinen.”

”KATLissa ja myöhemmin Tieteentekijöissä Kari Pitkänen oli koko ajan puheenjohtajana, minkä minä Professoriliitossa. Meillä oli erinomaisen hyvä suhde. Hän oli saman alan miehiäkin.”

Vuodet Professoriliiton tehtävissä?

”Professoriliiton hallitukseen tulin 1990. Olin vuoteen 1993 saakka. Sitten oli välivuosi. Aatos Lahtinen soitti minulle syksyllä 1994, että enkö minä rupeaisi puheenjohtajaksi. Sanoin muutaman päivän kuluttua, että sopii. Sitten olin puheenjohtajana 1998 loppuun.”

”Jälkeenpäin ajatellen yksi merkittävä aikaansaannos oli yhteinen Acatiimi-lehti. Se oli 6.2.1997. Nimikin sille saatiin. Meitä oli aika paljon ihmisiä jonkinlaisena aivoriihenä lehdelle nimeä keksimässä. Tuli tuo Acatiimi esille. Siinä keskusteltiin, pitikö se olla k- vai c-kirjaimella. Joku sanoi, että parempi se olisi c-kirjaimella. Jatkettiin, mentiin ehdotuksia eteenpäin. Minä huomasin, että tässä menee tuntikausia. Sanoin lopulta, että kun tuo Acatiimi tuntuu olevan se, johon on kaikkein myötämielisimmin suhtauduttu, eikä kukaan ole sitä vastustanut. Mitäs, jos laitettaisiin nimeksi Acatiimi, c-kirjaimella? Kukaan ei kerinnyt sanoa mitään, minä löin nuijan pöytään.”

”Apulaisprofessorin nimikkeen muutos oli Professoriliitolla ollut pitkäaikainen hanke. Piti saada pois se apulaisprofessori: työt olivat itse asiassa samat, mutta apulaisprofessorilla oli pikkuisen suurempi opetusvelvollisuus. Vuoden 1992 virantäyttölaissa kelpoisuusvaatimuksetkin olivat käytännössä samat. Kun yliopistolakia käsiteltiin eduskunnan sivistysvaliokunnassa, otin esille virkanimikkeen muutoksen. Huomasin, että Liisa Hyssälä, jonka Turusta hyvin tunsin, kuunteli erityisen tarkkaan. Olin jo kotona, kun Liisalta tulee viestiä, että huomiseen sivistysvaliokunnan kokoukseen pitää tulla hänelle

perustelu, minkä takia tämä on tarpeen. Minä sen yötä myöten muotoilin ja pistin menemään. Loppujen lopuksi se paperi jotakin ihan sivulausetta lukuun ottamatta tuli sivistysvaliokunnan ponneksi, sitä tietä eduskunnan ponneksi ja siten hallituksen piti ruveta tätä asiaa muuttamaan.”

”Yhdessä vaiheessa tuli uudet palkkalomakkeet. Niissä oli professorille säännölliseksi viikoittaiseksi työajaksi merkitty 5 tuntia ja apulaisprofessorille 7 tuntia. Ja pärreet palo! Turun yliopistossa Pentti Virrankoski oli ordinarius ja minä olin apulaisprofessori. Kerran kävi käsky, että todelliset työtunnit piti merkitä. Minä kirjasin likelle 60 tuntia viikossa ja Virrankoski sai enemmän. Kyllä se viisi tai seitsemän tuntia korpesi jonkin verran. Ei me edes mitään poikkeuksia oltu Virrankosken kanssa.”

”Opetusministeriö painosti hirmuisen pitkään 1990-luvun alussa kokonaistyöaika. Olin sitten mukana uutena puheenjohtajana, kun vanha hallitus piti viimeisen kokouksen 1994. Siellä tultiin siihen tulokseen, että jos tunnustellaan kuitenkin. Sillä tavalla meistä tuli vähän niin kuin edelläkävijöitä.”

”Opetusministeriö ei suurin surminkaan suostunut myöntämään professoreille takuita, että meitä ei ryhdyttäisi hiostamaan, paljonko esimerkiksi luentoja pidettäisiin. OPM oli sitä mieltä, että professori on semmoisessa asemassa, että ei sitä kukaan hiosta. Sanoin, että jos on oikein kenkku laitoksen johtaja, professori, se saattaa hyvinkin ruveta tällä tapaa kollegojaan painamaan. Ei tullut sopimusta. Näytti, että kaikki menee ihan mynkään,”

”Minä sitten lopulta kirjoitin Vilho Hirvelle, joka oli uusi kansliapäällikkö opetusministeriössä. Ville oli minulle Jyväskylästä tuttu, oppilaskin. Kirjoitin Villelle jonniiverran tiukan kirjeen, että kun juuri me olemme saaneet muut lähtemään hankkeeseen mukaan, niin opetusministeriö meitä rankaisee tällä tavalla, että ei anna mitään.”

”Liiton hallituksen työvaliokunta kokoontui ja totesi, että emme näin voi lähteä mukaan. Virkkalan kanssa värkättiin koko jäsenkunnalle kirje, että näin tässä nyt kävi.”

”Allekirjoitin kirjeen ja läksin kävelemään Pasilan asemalle. Olin astumassa Pasilassa junaan. Puhelin pärähti taskussa ja Virkkala soitti: ”Nyt he haluavat neuvotella”. Hyppäsin

junasta pois ja ajettiin saman tien opetusministeriöön. Kai siellä Hirvi jotenkin oli puuttunut asiaan. Siellä olivat muistaakseni Jäppinen ja ainakin Wilenius. Se oli 26.5.1997.”

”Wilenius rupesi luettelemaan, mitä he tarjoaisivat. Ensiksikin, takuut saataisiin. Professorit saisivat kolme palkkaluokkaa, ennen oli ollut kaksi. Alin palkkaluokka olisi se, mikä ennen oli apulaisprofessoreilla, eikä siihen uusia perustettaisi. Apulaisprofessori-nimike tulisi poistumaan. Minulta meinasi henki salpautua, ei edes uskallettu Virkkalan kanssa katsoa toisiimme, koska tarjous oli paljon enemmän kuin mitä me itse oli ajateltu.”

”Liiton toimistossa sitten jo monistettu jäsenkirje meni roskikseen, ja uusi tehtiin. Siitä se iso muutos sitten osaltaan alkoi.”

Haastattelu: Tiina Huokuna

Jussi T. Lappalainen (s. 1935)

Toiminta Professoriliitossa

Professoriliiton puheenjohtaja 1995-1998

Professoriliiton hallituksen jäsen 1990-1993

Professoriliitto, Turun osasto, erilaisia tehtäviä 1981-

Akateeminen ura

Filosofian tohtori ja dosentti 1972

Suomen historian apulaisprofessori 1980-1994, Turun yliopisto

Suomen historian professori 1994-1999, Turun yliopisto

Lukuisia kotimaisia luottamustehtäviä

